

téma: (Ne)primeranosť bankového odvodu

jún 2012

Po piatich mesiacoch účinnosti zákona o špeciálnom odvode vybraných finančných inštitúcií (tzv. bankový odvod, resp. „banková daň“), Vláda SR v rámci konsolidačného balíka predstavila a následne schválila návrh, ktorým dochádza k zvýšeniu príjmu z bankového odvodu o takmer 100%. Je takéto zaťaženie bankového sektora v európskom aj domácom meradle primerané? Predstavuje vôbec bankový odvod v tejto výške riziko pre banky a ekonomiku SR?

Zhrnutie

- V roku 2013 bude mať Slovensko **najvyššie zaťaženie** bankového sektora bankovým odvodom, ktoré bude 6-krát vyššie ako priemer EÚ
- Efektívna daňová sadzba bánk bude **výrazne vyššia** ako v prípade regulovaných subjektov
- Hlavným negatívom slovenského bankového odvodu je **rastúce riziko obmedzovania úverovania** pre niektoré skupiny klientov a zhoršenie konkurenčného prostredia.

Bankový odvod na Slovensku

Banky a pobočky zahraničných bánk pôsobiacich na Slovensku musia od januára 2012 odvádzať špeciálne príspevky (bankový odvod) na účet finančných aktív. Zámer MF SR pri zavádzaní bankových odvodov bola vytvoriť účelový „fond“, z ktorého prostriedky by boli použité na riešenie problémových situácií v bankovom sektore. Táto snaha vychádzala z návrhu Európskej komisie (EK) z januára 2011 o tzv. krízovom riadení bánk¹.

Tabuľka 1: Porovnanie aktuálneho a plánovaného bankového odvodu

	Aktuálny bankový odvod	Bankový odvod po 1.9.2012	Extra bankový odvod v roku 2012
Základ odvodu	Pasíva očistené o už poistené vklady vo FOV a vlastné imanie banky	Pasíva bánk očistené o vlastné imanie	Pasíva bánk očistené o vlastné imanie
Sadzba	0,4%	0,4%	0,1%
Výnos do verejného rozpočtu	Cca 100 mil. ročne	Cca 200 mil. ročne	Cca 50 mil. ročne
Trvanie odvodu	stály	stály	rok 2012

Zdroj: návrhy zákonov, Vláda SR, prepočty SBA

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2011/crisis_management_en.htm resp. http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/crisis-management/2012_eu_framework/COM_2012_280_en.pdf

„V roku 2013 bude mať Slovensko jednoznačne najvyššie zaťaženie bankového sektora,.. 6-krát vyššie ako priemer EÚ“

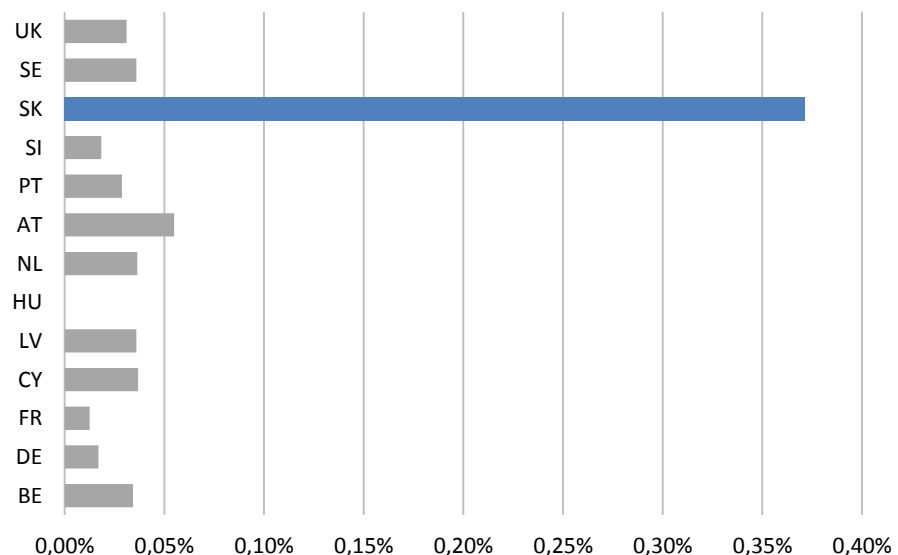
Vláda SR po piatich mesiacoch účinnosti nového zákona schválila v rámci konsolidačného balíka rozšírenie základu odvodu, vďaka čomu príjem z odvodu ročne dosiahne úroveň cca 200 mil. EUR ročne (navýšenie o takmer 100%) . Navyše v roku 2012 banky odvedú špeciálny príspevok vo výške 50 mil. EUR.

Bankový odvod: Slovensku vs. krajiny EÚ

K dnešnému dňu zaviedlo obdobu bankového odvodu, resp. bankovej dane 13 krajín Európskej únie (EÚ). Väčšinou ide o štáty západnej Európy, kde sa vlády od roku 2009 priamo aj nepriamo podieľali na záchrane bankového sektora. Z krajín strednej a východnej Európy je banková daň zavedená okrem Slovenska, len v Maďarsku, Lotyšsku a Slovinsku.

Priemerné zaťaženie sektora bankovým odvodom (počítane ako ročný odvod k celkovým aktívam) bolo výrazne vyššie ako priemer len v dvoch krajinách EÚ: v Maďarsku a na Slovensku. Po pripravovaných zmenách, bude mať v roku 2013 Slovensko jednoznačne **najvyššie zaťaženie bankového sektora v rámci EÚ**, 22-krát vyššie ako v Nemecku, 29-krát vyššie ako vo Francúzsku a 6-krát vyššie ako priemer EÚ (viď graf 1).

Graf 1: Pomer ročného príjmu z odvodu v roku 2013 k celkovým aktívam sektora

Zdroj: European Banking Federation, ECB, prepočty SBA

Nelichotivá pozícia Slovenska sa ešte zvýrazní, keď Maďarsko, ako nedávno avizoval² premiér Viktor Orban, z dôvodu významného poklesu objemu úverov, zruší v roku 2013 „brutálnu“³ bankovú daň.

² <http://www.reuters.com/article/2012/06/12/hungary-tax-idUSL5E8HCK2V20120612>

³ Premiér V. Orban na konferencii Rakúskej obchodnej komory 12. júna 2012 pripustil, že banková daň v porovnaní s ostatnými krajinami bola „brutálne vysoká“

Slovensko: Bankový odvod vs. odvod regulovaných subjektov

V rámci konsolidačného balíka Vláda SR schválila aj špeciálny odvod pre regulované subjekty. Zo vzájomného porovnania vyplýva, že **negatívny dopad bankového odvodu** na sektor bude významnejší ako je to v prípade odvodu regulovaných firiem.

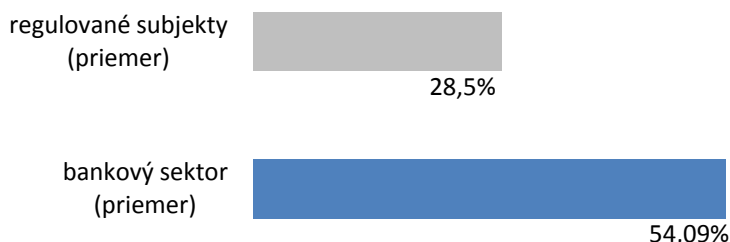
Tabuľka 2: Porovnanie aktuálneho a plánovaného bankového odvodu

	Zákon o „bankovom odvode“	Zákon o odvode regulovaných subjektov
Subjekty	Banky a pobočky zahraničných bánk	Regulované subjekty
Základ odvodu	Pasíva očistené o vlastné imanie	Zisk
Sadzba odvodu	0,4% a 0,1% (špeciálny odvod v roku 2012)	4,212%
Špecifiká odvodu	Odvod platia aj subjekty, ktoré vykázali stratu	Odvod platia len subjekty so ziskom nad 3 mil. EUR
Trvanie odvodu	Trvalé	Dočasné - 2 roky (2012-13)
Účel	„Bankový stabilizačný fond“ a „Fond na podporu rastu“	„Fond na podporu rastu“
Dopad na subjekty (priemerná efektívna daňová sadzba ⁴)	54,09 % ⁵	28,5 % ⁶

Zdroj: návrhy zákonov, Vláda SR, prepočty SBA

Toto je dané nielen dočasnou odvod regulovaných firiem (na 1,5 roka), ale aj charakterom odvodu, ktorý je na rozdiel od bank extra daňou zo zisku (nad 3 mil. EUR). Bankový odvod platia všetky subjekty bez ohľadu na ich hospodárske výsledky. Celková odhadovaná výška bankového odvodu (cca 199 mil. EUR) je vyššia ako daň zo zisku bankového sektora za rok 2011 (151 mil. EUR).

Graf 2: Efektívna daňová sadzba: banky vs. regulované subjekty

Zdroj: výročne správy firiem, NBS, prepočty SBA

„...efektívna daňová sadzba bánk je výrazne vyššia ako v prípade regulovaných subjektov. „

Zaťaženosť bankového sektora (meraná ako priemerná efektívna daňová sadzba⁷) zvýšeným odvodom a extra odvodom bude v roku 2012-13 **výrazne vyššia** (54,1%), ako v prípade regulovaných subjektov (28,5%). V individuálnych prípadoch efektívna daňová sadzba bánk prekračuje aj **úroveň 70 %**. (viď graf 3)

⁴ Meraná ako priemer vybraných subjektov za predpokladu 23%-nej dane z príjmu.

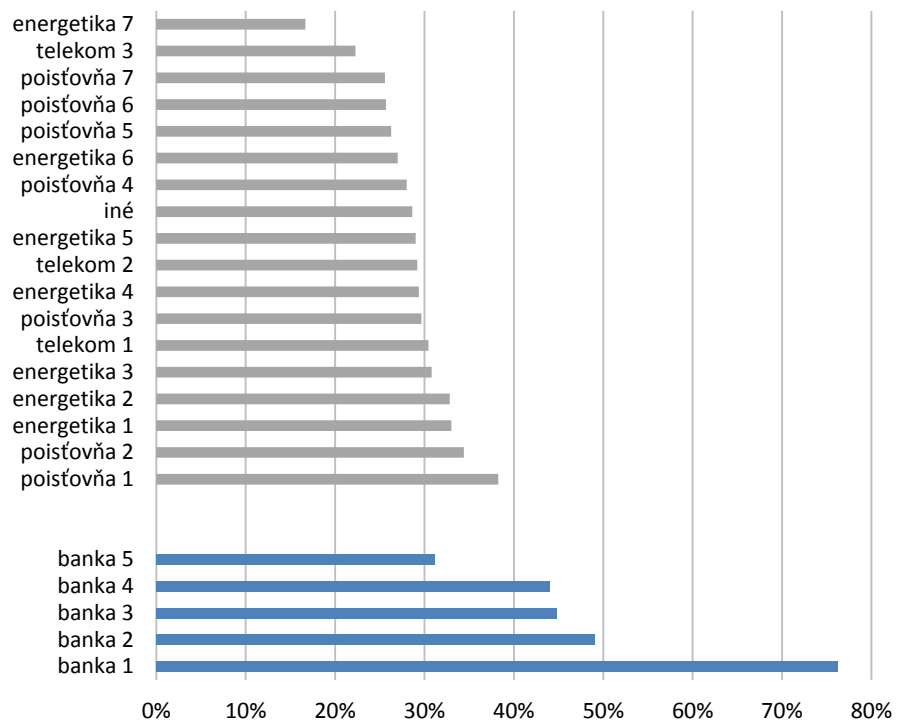
⁵ Bankový sektor; predpoklady: daň 23%, odvod 0,4%

⁶ Na základe údajov z výročných správ vybraných 18 regulovaných firiem za roky 2011, príp. 2010 (viď poznámku 8). Predpoklady: daň 23% + extra daň 4,212%

⁷ Efektívna daňová sadzba udáva koľko percent z hrubého zisku odvedú subjekty štátu (tu daň z príjmu a bankový odvod).

Graf 3: Efektívna daňová sadzba vybrané regulované subjekty a banky⁸

Zdroj: výročne správy firiem a bánk, prepočty SBA

Riziká neprimerane vysokého bankového odvodu

Zaťaženie bankového sektora bankovým odvodom vo výške 0,4 % z pasív očistených o vlastné zdroje je neprimerane vysoké tak v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ, ako aj v porovnaní so zaťažením iných podnikateľských subjektov pôsobiacich na Slovensku.

Hlavným negatívom slovenského bankového odvodu je rastúce riziko obmedzovania úverovania pre niektoré skupiny klientov (napr. rizikovejšie firmy), v dôsledku oslabenia rastu vlastného kapitálu. Niektorým bankám dokonca **vplyvom zvýšeného odvodu vzniká strata**, v dôsledku čoho sa **znižuje hodnota vlastného kapitálu** a aj úverová kapacita daných inštitúcií. Tento fakt tak bude mať okamžitý negatívny vplyv na **ponuku úverov a konkurenciu**.

„...hlavným negatívom slovenského bankového odvodu je rastúce riziko obmedzovania úverovania pre niektoré skupiny klientov . . .“

Box 1: Čo hovoria o slovenskom bankovom odvode iné subjekty

“Aktuálny návrh (zákona o bankovom odvode) znižuje atraktivitu bankového sektora v SR a zvyšuje riziko straty záujmu materských bánk nielen posilňovať aktivity na Slovensku ale aj obmedzovať súčasné, tzv. deleveraging.“ (NBS, 31.05.2012).

⁸ Regulované subjekty (v zátvorke údaje za hospodárky rok použitý pri výpočte): SPP (2011), Slove. Elektrárne (2010), Orange (2011), ZSE (2010), Telekom (2011), SSE (2010), Allianz (2010), Zentiva (2010), SEPS (2010), Kooperatíva (2011), Metlife – Amslico (2010), Javys (2010), Tarsnpetrol (2010), ING živ. poisť. (2011), ČSOB poisťovňa (2010), Generali (2010), Towercom (2011), Uniqa (2010) ; Banky: SLSP, VUB, Tatra banka, ČSOB, Unicredit Bank (všetky 2011)

Box 1: Pokračovanie

„Konštatujeme, že uhradenie odvodu negatívne ovplyvní kapitálovú primeranosť bánk, čo prinúti banky ku konzervatívnejšiemu poskytovaniu úverov podnikateľom. Posunutím hranice akceptovaného rizika pri poskytovaní úverov sa zníži objem poskytovaných úverov čo spôsobí spomalenie hospodárskeho rastu“ (Ministerstvo hospodárstva, 31.05. 2012)

... bankový odvod by mohol odradzovať od finančného sprostredkovania (Medzinárodný menový fond, 29.05.2012)

„...Moody's je presvedčená, že v dôsledku vonkajších ako aj domácich ekonomických faktorov ako jebanková daň ... , bude ziskovosť (slovenských) bánk klesať.“ (Moody's, 27.03. 2012)

„Špecifickým rizikom môže byť zvýšenie osobitného bankového odvodu, čo by sa mohlo negatívne prejaviť na ziskovosti bánk a následne aj na ich schopnosti posilňovať kapitálovú pozíciu..“ (NBS, 26.01. 2012)

Zisk bánk v súčasnosti predstavuje jediný zdroj zvyšovania vlastného kapitálu banky, ktorý je nevyhnutný pre rast úverovania. Len za posledné 4 roky viac ako polovica zisku sektora ostala na Slovensku a smerovala práve do vlastného kapitálu na podporu úverov pre obyvateľov a firmy. Aj vďaka nerozdeleným ziskom bánk objem úverov pre obyvateľstvo a podniky od začiatku krízy neklesal ale naopak vzrástol o viac ako 18% na 5,3 mld. EUR⁹, čím výrazne prispel k ekonomickému rastu a zmierneniu dopadov hospodárskej krízy. Pre porovnanie za to isté obdobie objem úverov v eurozóne stúpol len o 2,5% (pričom v prípade podnikom dokonca klesol o 2,2%)¹⁰.

Navyše vďaka zvyšovaniu nerozdeleného zisku slovenský bankový sektor patrí medzi najstabilnejšie v Európe. Celková primeranosť najkvalitnejšieho vlastného kapitálu sa dnes na Slovensku v priemere pohybuje na úrovni 12,39%, pričom banky v Európe podľa aktuálnych pravidiel musia tento ukazovateľ navýšiť do konca júna z úrovne 4% na 9%. Vďaka tomu sa tak slovenské firmy a obyvateľstvo, na rozdiel od niektorých európskych krajín, vyhlo obmedzovaniu úverovania (tzv. deleveraging).

Box 2: Aká by mala byť výška bankového odvodu?

V júni 2012 Európska komisia (EK) predstavila návrh smernice o krízovom riadení bánk (viď poznámka 1), ktorej súčasťou je aj vytvorenie národných bankových stabilizačných fondov. Tie sa majú byť financované prostredníctvom príspevkov bánk – bankových odvodov.

⁹ Slovensko: Rast stavu úverov podnikom od decembra 2008 do decembra 2011 dosiahol úroveň 4,6% a obyvateľstvu 36,3% (Zdroj: ECB)

¹⁰ Eurozóna: Zmena stavu úverov podnikom od decembra 2008 do decembra 2011 dosiahla úroveň -2,2% a obyvateľstvu 7,1% (Zdroj: ECB)

Box 2: Pokračovanie

EK vo svojom návrhu smernici stanovuje minimálnu výšku stabilizačného fondu (resolution fund) na úrovni **1% z výšky poistených vkladov**, ktorá musí byť dosiahnutá do **10 rokov** od transpozície smernice (t.j. do roku 2025). Zároveň existuje možnosť za istých podmienok túto lehotu predĺžiť o dodatočné 4 roky.

Pri súčasnej výške bankového odvodu, Slovensko dosiahne úroveň požadovanú EK **do konca roka 2013**, t.j. rok pred predpokladanou účinnosťou smernice.

Podľa tohto návrhu EK by sa výška bankového odvodu mala na Slovensku pohybovať na úrovni **0,05%** z objemu pasív znížených o vlastné imanie (t.j. mala by byť 8-krát nižšia ako je dnes navrhovaná úroveň sadzby).

Marcel Laznia